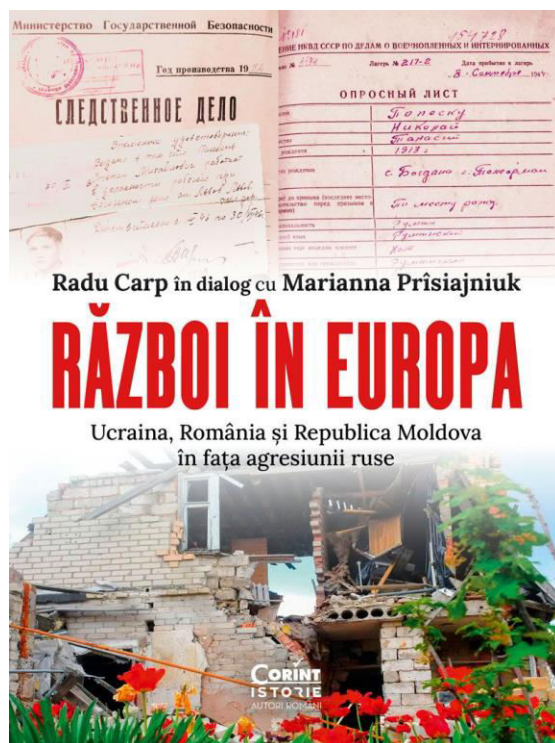

Un manual pentru înțelegerea războiului din Ucraina

Radu Carp în dialog cu Marianna Prisiajniuk,
Război în Europa. Ucraina, România și Republica Moldova în fața agresiunii ruse,
Editura Corint, București, 2022, 142 p.

Lucrarea ce reprezintă dialogul dintre profesorul Radu Carp și jurnalista ucraineană Marianna Prisiajniuk este printre primele ce abordează tema agresiunii ruse față de țări foste comuniste, începând cu Ucraina și terminând cu România. După cum suntem anunțați din *Introducere*, dialogul celor doi „se referă mai degrabă la contextul și cauzele războiului, mai puțin la ce s-a întâmplat după 24 februarie. Am considerat important ca cititorii de limba română să înțeleagă că ucrainenii nu sunt ruși, că au propria identitate și că luptă pentru afirmarea ei, așa cum o fac toate națiunile din Europa. Am încercat să decriptăm mecanismele propagandei ruse, minciunile care au precedat conflictul” (p. 7).

Faptul că Marianna Prisiajniuk este jurnalistă a fost exploatat în volum prin prezentarea multor fotografii din Ucraina, Republica Moldova și Ucraina. Autorii au mizat bine pe celebra spusă că „o fotografie face cât o mie de cuvinte”. În afară de fotografii, dialogul celor doi este însoțit și de explicații referitoare la anumite evenimente istorice, menite să-i ajute pe cititori să

înțeleagă subiectele abordate. Conceput ca un dialog, volumul apare mai degrabă ca un manual de prezentare a Ucrainei începând de la crearea sa până în actualul context.

Prima temă discutată este aceea a identității ucrainene, pe care ani de-a rândul propaganda rusă a atacat-o pentru a o face uitată și pentru a pregăti tema artificialității statului ucrainean. Ceea ce face Rusia este un furt de istorie. „Să gândim logic: dacă rușii afirmă că își au originea la Kiev, atunci să spună că sunt ucraineni. Poate ei nu știu cine sunt? Ucrainenii trăiesc aici dintotdeauna și nu au atacat pe nimeni în istoria modernă. Kievul a fost întemeiat mai devreme decât Moscova. Cum poate să fie Kievul o parte din *Ruski mir*, dacă el chiar nu exista, în timpul când a fost un oraș cu legături puternice?!” se întreabă Marianna Prîsiajniuk (p. 28).

În prezent, Rusia este angajată într-un efort de anulare a identității culturale a ucrainenilor, fapt dovedit de atacurile asupra obiectivelor culturale. În țările europene, există rețeaua de case ale culturii ruse care este una de spionaj.

Discuția despre identitatea ucrainenilor a dus spre subiectul libertății, al modului în care văd aceasta cele două popoare aflate în conflict: „în coliziune sunt două culturi diametral opuse: o cultură care iubește libertatea, dar este stabilizată pe un anumit teritoriu (ucrainenii) și o altă cultură despre care n-aș spune că urăște libertatea, dar nu cunoaște avantajele acesteia și nici nu este stabilizată pe un anumit teritoriu”, observă Radu Carp (p. 66), iar interlocutoarea sa îi răspunde: „în cultura occidentală, viața omului simplu este valoarea cea mai de preț. La fel se consideră și în Ucraina. Pentru Rusia, contează doar interesul elitelor. [...] În Rusia de azi se consideră că demnitatea omului, drepturile omului pot contribui la distrugerea statului. În prezent, mecanismul statal este prima valoare pentru Rusia, iar restul derivă din acesta. [...] Fără acest sistem violent, fără ca puterea să se afle în mâinile unui grup restrâns de persoane, nu ar fi fost posibil să se suprimă atât de multe etnii cărora nu li se oferă șansa de a vorbi, de a spune ceva, ci doar de a accepta viața sub steagul rusesc” (pp. 66-69).

A doua temă a discuției este cauzele și consecințele prăbușirii URSS pentru țările ce au făcut parte din ea, în afară de Rusia. Ucraina a fost unde dintre țările ce au dus la desfacerea URSS, dejucând planul gorbaciovist de transformare a ei într-o confederație. Deși a moștenit al treilea arsenal nuclear, Ucraina l-a cedat Federației Ruse în schimbul „garanției” Memorandumului de la Budapesta din 1994. Cât privește societatea, au existat mereu două: „unii care au regretat prețurile mici din Uniunea Sovietică, respectiv alții care au fost trimiși în lagăre

de muncă exact pentru ca să existe astfel de prețuri mici” (p. 77). Cât privește relațiile dintre Ucraina și România, a lipsit mereu un contact direct, acestea fiind în siajul Rusiei.

A treia temă este cea a identității rușilor. Este greu de spus ce sunt rușii într-o federație ce reunește 193 de minorități: „dar cine sunt rușii – se întreabă Marianna Prîsiajniuk. Printre aceste etnii, rușii nu sunt nicăieri. De fapt, există națiuni asuprite, prin conceptul de *Ruskii mir*. Rușii șterg istoria, șterg identitatea etnică a fiecăruia” (p. 95).

A patra temă discutată este relația dintre Ucraina și Rusia după independența Ucrainei. În opinia profesorului Carp, „Rusia, după ce s-a trezit din șoc, a încercat să revină la realitatea anterioară, privind întotdeauna Ucraina ca pe un stat clientelar; văzându-se în oglindă întotdeauna ca un imperiu și nu ca un stat” (p. 104), opinie împărtășită de interlocutore.

A cincea temă este cea referitoare la problema transnistreană, ce poate fi soluționată prin cooperarea a trei state: Republica Moldova, Ucraina și România. Volumul se încheie cu trecerea în revistă a evenimentelor derulate de la invadarea Crimeei până în 2022, cu unele observații și analize foarte utile pentru a înțelege situația din teritoriile ocupate.

După cum spuneam, lucrarea propusă de cei doi autori este un manual ce se parcurge foarte ușor grație conceperii sale prin combinarea a trei forme de prezentare: dialog, explicații și fotografii. Lecturarea ei este un bun început pentru studierea situației politice din Ucraina, temă care va domina viața Europei o lungă perioadă de timp.

Sorin BOCANCEA